

احکام پوشش زنان و مردان

تنظیم و گردآوری: سید قوام‌الدین حسینی سیاهکلرودی *

اشاره

خدای بزرگ عزت، شکوه و برتری جامعه اسلامی را در گرو پایداری بر ایمان و ارزشهای الهی می‌شمارد. (آل عمران: ۱۳۹) از این نگاه دشمنان نظام اسلامی برای فروپاشی و مقابله با نظام اسلامی، پیوسته تضعیف ارزشهای دینی را در دستور کار خود قرار داده‌اند. احکام حجاب، نگاه و روابط زن و مرد از جمله احکام و ارزشهای روشن اسلامی است که به تصریح قرآن کریم موجب پاکی و تطهیر جان مؤمنان (نور: ۳۰) و زمینه‌ساز امنیت روحی و روانی افراد و جامعه اسلامی است. آثار زیانبار تهاجم فرهنگی و جنگ نرم دشمن به این بخش از ارزشهای اسلامی را به روشنی می‌توان در متن جامعه اسلامی و گوشه و کنار آن و در بی‌مبالاتی به این دسته از احکام الهی یافت و این مهم تکلیف عالمان دینی و مسئولین نظام اسلامی را در رویارویی با این هجوم همه‌جانبه دشمن در ابعاد گوناگون سنگین می‌سازد. آشنایی با این دسته از احکام و تبیین و تبلیغ آنها از راههایی است که می‌تواند جامعه را در این تهاجم دشمن یاری دهد. این نوشتار برای دسترسی آسان به احکام حجاب و مسائل مرتبط با آن مطابق فتاوی‌ای امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری (دام‌ظله) تنظیم و گردآمده است.

پوشش زنان

ضروری بودن حجاب

س ۱. آیا حجاب از ضروریات اسلام است؟

ج. اصل حکم حجاب از ضروریات است و منکر آن حکم منکر ضروری را دارد و منکر ضروری محکوم به کفر است، مگر اینکه معلوم باشد که منکر خدا یا رسول نیست.^۱

حجاب برتر

س ۱. آیا در مورد حجاب، خانمها فقط باید چادر سر کنند یا هر پوششی که حجم بدن و

به طور کلی حجاب واقعی را برای زن فراهم کند می تواند حجاب باشد؟

ج. در حجاب، لباس خاصی معتبر نیست هر چند چادر بهتر است، و از لباسی که جلب توجه کند احتراز شود.^۲

س ۲. اگر حجاب زن با مانتو و روسری کامل باشد کفایت می کند یا حتماً باید چادر باشد؟

ج. در حجاب و پوشش واجب، لباس معینی شرط نیست، و هر لباسی که تمامی بدن زن (بجز صورت و دستها تا مچ که استثنا شده) و همچنین برجستگیهای بدن را بپوشاند و توجه نامحرم را جلب نکند، کفایت می کند. البته در طول سالیان دراز، زنان جامعه ما چادر را ترجیح داده و برای حفظ حجاب بهتر اسلامی، آن را انتخاب کرده اند.^۳

حد پوشش زنان

بر زن واجب است که تمام بدن خود را از نامحرم بپوشاند؛ ولی پوشاندن وجه و کفین لازم نیست مگر این که مفسده ای داشته باشد.^۴

س ۱. زن چه مقدار از بدنش را باید از نامحرم بپوشاند؟

ج. زنان باید تمام سر و بدن خود را به جز صورت و دستها تا مچ که زینت و آرایش نشده باشند با لباسی که توجه نامحرم را جلب نکند، بپوشانند.^۵

س ۲: آیا بر بانوان در نگاه نامحرم پوشاندن چانه نیز لازم است و مقداری از چانه که موقع پوشیدن مقنعه بیرون می ماند چه حکمی دارد؟

ج. پوشاندن زیر چانه لازم است ولی ظاهر چانه که جزو صورت است واجب نیست.^۶

س ۳: خانمی که حد لازم پوشش صورت را رعایت کرده و صورتش را آرایش ننموده اگر بداند نامحرم به قصد ربیبه به صورت او نگاه می کند، آیا لازم است گردی صورت را هم بپوشاند؟

ج. اگر باز بودن گردی صورت موجب جلب نظر نامحرم است احتیاطاً باید بپوشاند.^۷
تذکر: از مسائل گذشته استفاده می شود خانمها نمی توانند با پای برهنه - بدون جوراب - در برابر نامحرم حاضر شوند و یا برای خرید چیزی به مغازه نزدیک منزل بروند و یا اگر نامحرم در خانه است بی جوراب در برابر او ظاهر شوند، اگر چه نامحرم برادر شوهر و یا هر کس دیگر باشد.

زینت بانوان

س ۱. استثنای دست و صورت از حجاب بانوان - و جواز نگاه بدون ربیبه و مفسده - با آرایش است یا ساده؟ و آیا زینتهایی مانند انگشتر جایز است اظهار شود؟ و اگر صورت

آرایش شده باشد پوشاندن واجب است یا خیر؟ معلوم گردی

ج. اگر در صورت آرایش موجود باشد باید پوشانده شود - و بر مرد اجنبی نیز نگاه کردن جایز نیست - و همچنین در کفین اگر دارای زینت و لو مثل انگشتر باشد - پوشاندن آن لازم است.^۸

س ۲. آیا بر بانوان پوشاندن صورت خود از نامحرم در صورتی که صورت و ابرو را اصلاح کرده باشند واجب است یا نه؟

ج. اصلاح صورت و ابرو اگر در نظر عرف زینت محسوب نباشد پوشاندن آن لازم نیست.^۹

س ۳. پوشیدن انگشتری طلا برای زن چه حکمی دارد؟

ج. استفاده زنان از زینت و زیور آلات و آرایش نمودن خود اشکال ندارد، لکن باید از نامحرم پوشانده شود.^{۱۰}

مقابله با بدحجابی

س ۱. گناه و کیفر زنی که موی سرش بیرون باشد چیست؟

ج. حجاب از نامحرم واجب است، و کسی که تخلف می کند باید او را نهی از منکر نمایند.^{۱۱}

س ۲. اگر همسر حجاب را رعایت نکند آیا باید شوهر او را با دعوی و درگیری به رعایت حجاب وا دارد؟

ج. در رعایت حجاب واجب و انجام سایر تکالیف شرعیه شوهر حق دعوی و درگیری و کتک کاری ندارد و فقط مجاز است با ملایمت امر به معروف و نهی از منکر زبانی نماید.^{۱۲}

س ۳. اگر ما کسی را که به حجابش توجه ندارد به پارک ببریم گناه او گردن ما هم هست؟

ج. با علم به اینکه در معرض دید نامحرم قرار می گیرد اگر چنین کاری انجام دهید گناهکار محسوب می شوید.^{۱۳}

جمع بندی

مجموع این فتاوا روشن می سازد که پوشش زنان در برابر نامحرم باید دارای ویژگیهای زیر باشد:

۱. تمام اعضای بدن جز صورت و دو دست را بپوشاند؛
 ۲. در صورت وجود آرایش و زیور آلات یا نگاه شهوت آلود، دست و صورت را نیز بپوشاند؛
- برجستگیهای بدن را آشکار نسازد؛ جلب نظر نکند.
- فقها با توجه به همین ویژگیها، چادر را حجاب برتر می شمارند.

پوشش مردان

س ۱. حدود پوشش شرعی مرد نسبت به زن نامحرم تا کجاست؟

ج. بر مرد لازم نیست غیر عورتین خود را بپوشاند، اگر چه در موردی که می داند اگر بدنش برهنه باشد زنها عمدا نگاه می کنند احوط استحبابی آن است که خود را بپوشاند.^{۱۴}

س ۲. آیا در مجالس عروسی یا مهمانیهای خصوصی، زدن کراوات برای آقایان جایز است؟
ج. به طور کلی، پوشیدن کراوات و دیگر لباسهایی که پوشش و زنی غیر مسلمانان محسوب می‌شود و استفاده از آن منجر به ترویج فرهنگ منحط و معاند غربی می‌شود، جایز نیست.^{۱۵}

لباس شهرت

بنابر احتیاط واجب باید انسان از پوشیدن لباس شهرت که پارچه یا رنگ یا دوخت آن برای کسی که می‌خواهد آن را بپوشد معمول نیست، خودداری کند.^{۱۶}

س ۱. منظور از لباس شهرت چیست و پوشیدن آن چه حکمی دارد؟

ج. لباس شهرت لباسی است که پوشیدن آن برای شخص به خاطر رنگ یا کیفیت دوخت یا مندرس بودن آن و یا علل دیگر مناسب نیست به طوری که اگر آن را در برابر مردم بپوشند توجه آنان را به خود جلب نموده و انگشت نما می‌شود. پوشیدن چنین لباسی بنا بر احتیاط واجب جایز نیست.^{۱۷}

پوشیدن لباس اختصاصی زن و مرد

احتیاط واجب آن است که مرد لباس زنانه و زن لباس مردانه نپوشد، و در این احتیاط فرقی بین موارد نیست.^{۱۸}

س ۱. آیا استفاده از دمپایی و جوراب مردانه برای زنان مصداق تشبیه به جنس مخالف است؟

ج. استفاده زن و مرد از لباس، کفش و دمپایی یکدیگر، اگر مختص جنس خاص باشد بنا بر احتیاط واجب جایز نیست ولی استفاده‌های محدود به نحوی که آن را از زنی و پوشش خود قرار ندهد اشکال ندارد.^{۱۹}

۱. استفتائات، ج ۳، ص ۲۵۳.
۲. همان، ص ۲۴۸.
۳. سایت مقام معظم رهبری (دام‌ظله).
۴. استفتائات امام خمینی (ره)، ج ۳، ص ۲۵۱.
۵. سایت مقام معظم رهبری (دام‌ظله).
۶. همان.
۷. همان.
۸. استفتائات، ج ۳، ص ۲۵۶.
۹. سایت مقام معظم رهبری (دام‌ظله) آنچه که عرفاً زینت محسوب می‌شود باید از نامحرم پوشانده شود، همان.
۱۰. همان.
۱۱. استفتائات، ج ۳، ص ۲۵۲.
۱۲. سایت مقام معظم رهبری (دام‌ظله).
۱۳. همان.
۱۴. همان.
۱۵. رساله اجوبه الاستفتائات، س ۱۳۷۹.
۱۶. توضیح المسائل امام خمینی (ره)، مسئله ۸۴۵.
۱۷. رساله اجوبه الاستفتائات، س ۱۳۶۱.
۱۸. توضیح المسائل امام خمینی (ره)، مسئله ۸۴۶.
۱۹. سایت مقام معظم رهبری (دام‌ظله).

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

